

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó intézmény neve: -

2. A javaslatot benyújtó személy adatai:

Név: **Sümegi János**

Levelezési cím: **8330 Sümeg, Balogh Lajos u. 2.**

Telefonszám: **+36309395440**

E-mail cím: sumike0525@gmail.com

II. NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése:

Nyers Miklós életútja

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:

Kulturális örökség

3. A nemzeti érték fellelhetőségének a helye:

Sümeg, Csányi László u. 10. (Nyers Miklós jelenlegi lakhelye),

Kegytemplom, Várcsárda...

4. Értéktár megnevezése, amely szerint a nemzeti érték felvételét kezdeményezik:

települési (arcképcsarnok)

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

Nyers Miklós amatőr fafaragó 1936. december 5-én született Sümegen. Édesapja Nyers Ferenc fuvarosként dolgozott, édesanyja Papp Erzsébet háztartásbeli volt. Testvérei: József (1930), Erzsébet (1931), Károly (1934I), Iona (1935).

Óvodai évei után az elemi iskolába írták be, az ötödik után otthagyta az iskolát, és a család tevékenységébe segített be, de aztán elment Patonai Ferenc fazekashoz segédmunkásnak. Valószínűleg ott fertőződhetett meg a népművészettel.

Patonai Feri bácsit (tiltott borjúlevágás miatt) becsukták, így állását ott kellett hagynia. Ezután elment a nyirádi bauxit bányába. Ott a bányagépek mellett zsírozóként dolgozott. Két év után áthelyezték a tárkányi bányába, ott tanfolyamok elvégzése után fejtőgépekre és mozdonyra ültették. Kis idő múlva lekerült a föld alatti bányába, kitermelni az ércet. Volt csillés és rakodó munkás.

1957-ben bevonult 2 évre katonának, megismerkedett a jövődöbelijével, 1959-ben aztán meg is nősült, elvette Vass Jolánt, egy somogyi leányt. Három gyermekük született: 1960-ban Miklós, 1961-ben Jolán és 1971-ben Ferenc.

A tárkányi bányában történt létszám-leépítés miatt áthelyezték Halimbára, de ott nem akart a föld alatt dolgozni, és elment a padragkúti szénbányába. Ottani munkája alatt elvégezte (beiskolázták) a vājár iskolát, de egy év múltán családi okok miatt a sümegi gerinci kőbányába ment dolgozni csillésként. Ez a bánya már a sümegi mészégetőhöz tartozott. Lehelyezték a mészgárba mészégetőnek.

Innen aztán Vegyesipari Szövetkezethez került a 70-es évek elején. 1973 körül átment a "Kecskevári" kőbányába csillésnek és kőfejtőnek, azaz kézzel rakodta be a követ a vagonokba. Ottani munkahelyén – mivel volt gépész ismerete is – kompresszor-kezelő lett. Ebben a beosztásában érte el a betegsége (agyvérzést kapott), ami aztán sajnálatosan kihatott munkájára.

Hosszú ideig tartó kórházi kezelések után lerokkantosították, és a nyugdíjkorhatár elérésekor nyugdíjba vonult. 1996-tól éli békés nyugdíjas életét.

A bányában eltöltött több éves munkája elismeréseképpen többször (pontosan háromszor) kapott Kiváló Dolgozó elismerést, és egyéb, szociális munkáért járó elismeréseket. Szociálisan nagyon érzékeny volt, mindenkinek nagyon szívesen segített.

Már gyermekkorában felfigyeltek művészi hajlamaira – gyönyörűen és kifejezően rajzolt, de szülei nem engedték, hogy ezzel foglalkozzon. Patonai Feri bácsinál ellesett kézműves fogásokat tanulva és alapul véve, először az agyag megmunkálásával kezdett foglalkozni. Próbálgatta, gyakorolgatta, de aztán a '70-es évek elején inkább a fafaragást választotta.

Eleinte inkább vallási témában alkotott, később a hétköznapi emberek életének pillanatait leste el, majd híres embereket mintázott meg, tájakat és utcajeleneteket faragott ki, ha alkalmas fát talált. Disztárgyakat is elképzelt, s fából megalkotta azokat. Lakberendezési tárgyakat is faragott (székeket, ágytámlákat), és ezek szerte megtalálhatóak az ország különböző területein. Sokaknak rendelésre is faragott.

A sümegi kultúrházban több kiállítása is volt. Az 1986-os novemberi kiállítás megnyitójára Kocsis Lajos bácsi írt verset (megtalálható nála kéziratban). Ez volt az első, utána még két alkalommal állították ki alkotásait. Fontos megemlíteni a sümegi Kegyetemplomban megtalálható Keresztút-sorozatot, fából kifaragva.

Személye és életútja az akkori viszonyok ellenére érdekes jelenség. Küzdelmes és cseppet sem átlagos életvitele folyamán is érdekelte egy kihívás, egy más irányú kibontakozás. Volt egy elképzelése, és meg is akarta mutatni művészi hajlamát. Szándékát és akaratát siker koronázta, környezetéből már mint ügyes fafaragó vált ki.

Többször felkérték, hogy segítsen és közreműködjön fiataloknak szervezett fafaragó táborokban.

Élete alkonyán nagyon sokan látták a lakása sarkán kint állni, amint a következő elképzelését faragta.

Midőn ezen sorok íródtak, már nem volt képes kiállni a "művészeti sarokra", fizikailag elgyengült. Csak benn a lakásában emlékezik alkotásaira. Jelenleg 85 éves. Egyik fia Tapocáról jár át Sümegre, hogy felügyelje édesapját.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:

Hosszú közéleti tevékenysége, ismertsége és köztisztelete miatt érdemes arra, hogy a települési Arcképcsarnokban elfoglalja méltó helyét.

A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia):

https://www.youtube.com/watch?v=_j7BUCoIsGE (5:30-tól)

http://onkormanyzat.mti.hu/hir/38388/itthon_vagy_magyarorszag_szeretlek-minden_korosztaly_reszt_vett_a_harom_napos_rendezyenyen

7. 8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának a címe: -

III- MELLÉKLETEK

Sümeg híret viszik munkái

– A juhász a kedvelt figurám. Szívesen vésem fába az egyszerű embert – mutat munkáira Nyers Miklós fafaragó.

A paraszti élet közel áll hozzá. Szülei gazdálkodtak, két lovat és négy tehenet tartottak. A téjesítés után édesapja bányásznak állt, hogy eltartsa családját. Iskolái befejezése után fia is követte a föld alá. 1971-ben bekövetkezett balesetéig több bányában fordult meg. Jól tette dolgát, három kiváló dolgozó kitüntetését mindmáig őrzi. Kossuth-díjra terjesztették fel a brigádot, mikor egy idegent helyeztek hozzájuk dolgozni. Nem nagyon értette dolgát, súlyos balesetet okozott, a csapat pedig elbúcsúztatott a díjtól.

– Mindig szerettem rajzolni. Balesetem után szobához voltam kötve, mankóval is nehezen jártam – emlékezik. – Egyedül voltam otthon, feleségem napközben dolgozott, kellett valami, amivel lekötöm magam. Fogtam papírt és ceruzát, de nem tudtam rajzolni, mert remegett a kezem. Kimentem egy darab fáért, fogtam a zsebkéscemet, és elkezdtem faragni. Első munkám egy ülő férfi volt – mutatja a máig őrzött darabot.

A mester lakását saját munkái díszítik. Mindegyik darabhoz fűződik egy-egy történet.

– Első láncomat faragtam házunk előtt az utcán, mikor jött egy idős férfi, aki egykor kádár volt. Nézegette, mondta, ügyes vagyok. Mikor kimaradtam az iskolából, hozzá akartam menni inasnak, de nem vett fel, mondván, nincs szüksége taknyos gyerekekre. Nem akartam megbántani azzal, hogy megmondjam, nézze meg, mi lett abból a taknyos gyerekből.

Négy láncot faragott, hármát elajándékozott, egyet mindmáig őriz.

A sümegi várat több mint ezer alkalommal faragta meg.

Következő nagyobb munkája a Fájdalmas Szűzanya lesz, amit a temetőben állít fel. Majd egy család címerét faragja ki. Szívesen farag bibliai alakokat is. Néha ellátogat a térség más fafa-

művelődési házban, csárdában és a temetőben állnak szobrai.

– Nem vágyom az ünneplésre, hírnévre. A magam örömeire faragok. Persze, jó érzés, ha észrevesznek, ha másnak is örömet szerezek munkáimmal – mondja.

A városvédő egyesület által szervezett fafaragó táborban harmadik éve ismerteti meg a fiatalokat a népi mesterség alapjaival. Minden évben bukkan fel ifjú tehetség, aki talán folytatja a városban már hagyománnyá vált munkát. Tavaly egy nehéz körülmények közt élő, korábban otthon, segítség nélkül faragó tizenéves fiúnak adott a tábor sikerélményt, ami talán egész életére jobbra teszi kapcsolatát a világgal.

Nyers Miklós szereti az erdőt, a természetet. Tavasztól őszig gyakran feljár a fehérvökre, rácsodálkozik a természet sokszínűségére. A hegy tetjén van egy fája, ahova évente többször ellátogat. Egyik természetjárása alkalmával felfedezett egy barlangot. Elhatározta, kifesti, talán farag is bele valamit. Reméli, talán egyszer az arra járók is megállnak előtte. Egyetlen napja sem telhet úgy el, hogy ne faragjon valamit. Reméli, még sok embernek szerezhet örömet szobraival.

T. A.

Nyers Miklós címer farag

Fotó: Andrónyi

ragóihoz. Egyikük elvont, többféleképp értelmezhető szobrokat készít.

– Én jobban szeretem az egyértelmű dolgokat – vallja. – Ami ugyanazt mondja nekem, környezetemnek és a világ más tájain élőknek.

Munkái Sümeg híret vitték Irántól Amerikáig a szélrózsa minden irányába. Az olaszok főleg a nőalakot mintázó sőtartót kedvelik. Gyakran hívják kiállítani is. Sümegen négyszer, Veszprémben háromszor, Tapolcán kétszer mutatkozott be, látták munkáit Balatonlellén, Zircen, Csabrendeken és más településeken is. A látogatók elismerő sorait feltve őrzött emlékkönyvben gyűjti. Sümegben a

Ifjú fafaragók táboroznak

**Fafaragó tábor kezdődött
hétfőn Sümegen.**

A tábort harmadik éve hirdette meg a helyi Városvédő és Szépítő Egyesület. *Tanai Károlyné* elnök elmondta, céljuk a városban hagyományos népi mesterség megismertetése a fiatalokkal. Az egy hét alatt *Nyers Miklós, Sümegi Ferenc* és *Kocsis Gábor* fafaragók foglalkoznak a 11 táborozóval.

Veszprémi Napló 1998. június 24-i számából

